

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА ТА
УПРАВЛІННЯ**

Циклова комісія Інженерна графіка та нарисна геометрія

Відділення Будівельне

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Тетяна КОСА
«25» _____ 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність G 19 Будівництво та цивільна інженерія

Освітньо-професійна програма Газопостачання, теплова
генерація та її альтернатива

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

КИЇВ – 2025

Гк-11

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності»
для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню
фаховий молодший бакалавр.

Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність G 19 Будівництво та цивільна інженерія

Освітньо-професійна програма Газопостачання, теплова генерація та її
альтернатива

Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Григоренко І.В, викладач
спец. дисциплін, спеціаліст першої категорії.

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності»:

розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії Інженерна графіка та
нарисна геометрія

Протокол № 1 від «24» 08 2025 року

Голова циклової комісії Ущерб **Олена КУЗЬМЕНКО**

Погоджена Гарантом освітньо-професійної програми

«28» 08 2025 року Смолянecь **Лариса СМОЛЯНЕЦЬ**

Розглянуто методистом коледжу

«28» 08 2025 року Тимошенко **Ірина ТИМОШЕНКО**

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2025 року

Голова методичної ради Коса **Тетяна КОСА**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності
Статус	Обов'язкова компонента Освітньо-професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	2 /60
Індивідуальне завдання (курсний проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	<i>Залік</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» забезпечити відповідні сучасним вимогам знання студентів про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, в першу чергу техногенного характеру, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та сформувати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для їх запобігання і ліквідації.

Завдання навчальної дисципліни « Безпека життєдіяльності» - навчити студентів: ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних та шкідливих факторів, а в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються програмні результати навчання відповідно до **ОПП**:

РН 7. Аналізувати можливі ризики, виявляти чинники впливу для запобігання нещасним випадкам та аваріям на об'єктах будівництва; володіти основними методами захисту навколишнього середовища від можливих наслідків виробничої діяльності.

РН 18. Приймати ефективні рішення у сфері своєї компетенції у випадках аврії та надзвичайних подій

Очікувані результати навчання:

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.

- розуміти значення визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик.
- знати методологічні основи безпеки життєдіяльності, системний підхід у безпеці життєдіяльності.
- демонструвати вміння поділяти небезпеки на види: мікро- та макро-біологічні, вибухопожежні, гідродинамічні, пожежні, радіаційні, фізичні

Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті.

- знати загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів.

- демонструвати знання про дію шуму і вібрації на організм людини .
- вміти визначати хімічні та біологічні фактори небезпеки.
- розуміти розподіл отруйних рослин, отруйних тварин.

Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти промисловості

- розуміти негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.
- вміти застосувати засоби захисту будівель і споруд від метеорологічних небезпек
- володіти знаннями щодо небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони, та вміти їх застосовувати.
- Використовувати набуті знання для приймання рішень, спрямованих на запобігання руйнівним наслідкам тектонічних, топологічних небезпек.

Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

- знати класифікацію техногенних небезпек, причини та характер виникнення техногенних небезпек
- демонструвати розуміння особливостей промислових аварій, катастроф та їхні наслідки.
- володіти знаннями щодо небезпечних подій на транспорті та щодо аварій на транспортних комунікаціях.
- використовувати теоретичні знання щодо заходів захисту від джерел випромінювання

Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.

Комбіновані небезпеки

- знати загальні причини виникнення соціальних та політичних небезпек

- демонструвати знання щодо глобальних проблем людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, ліквідація небезпечних хвороб.
- вміти орієнтуватися в соціально-політичних конфліктах з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження, знати види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори;
- використовувати набуті знання щодо сучасних інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності людини.
- знати соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини

Тема 6. Надання першої долікарської допомоги потерпілому

- знати види уражень організму
- володіти знаннями щодо послідовності дій при наданні першої долікарської допомоги
- вміти застосовувати засоби індивідуального захисту

Тема 7. Правова основа організації БЖД

- знати правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС.
- вміти застосовувати в практичній діяльності вимоги законодавчих і нормативних актів.
- знати основні положення Законів «Про правові засади цивільного захисту», « Про дорожній рух», « Про пожежну безпеку»

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці

життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків. Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання.

Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті.

Дія шуму і вібрації на організм людини .Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Хімічні та біологічні фактори небезпеки. Загальна характеристика хімічних речовин. Гранично допустимі концентрації шкідливих речовин. Хімічна зброя. Загальна характеристика біологічних об'єктів. Отруйні рослини . Отруйні тварини. Патогенні організми. Біологічна зброя. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод,

підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки. Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа).

Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами. Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри.

Заходи безпеки на вулиці й у транспорті. Автомобільний транспорт. Залізничний транспорт. Авіаційний транспорт. Водний транспорт.

Тема 5. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.

Комбіновані небезпеки.

Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, переробляння або під час транспортування. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія.

Тема 6. Надання першої долікарської допомоги потерпілому

Призначення першої долікарської допомоги та загальні принципи її надання. Аптечка швидкої допомоги з набором медикаментів і засобів, мінімальний перелік. Надання першої допомоги при зупинці дихання та серцевої діяльності. Асфіксія. Штучне дихання. Клінічна смерть. Перша допомога при вивихах, переломах. Переохолодження, ознаки, допомога. Відмороження, ознаки, допомога. Допомога при отруєннях, отруєння харчовими продуктами. Допомога при ураженні електричним струмом та блискавкою. Види електричних травм. Загальні електричні травми

Тема 7. Правова основа організації БЖД.

Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку,

регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивує, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма навчання						
		усьог о	у тому числі					
лекції	практичні		лабораторні	семінарські	самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
І рік навчання, II семестр								
	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.	8	6	-	-	-	2	
1,2	1. Значення визначення безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. 2. Методологічні основи безпеки життєдіяльності, системний підхід у БЖД	6	4	-	-	-	2	(О 3), с 14...21
3	3. Розподіл небезпек на види: мікро- та макро-біологічні, фізичні, хімічні, соціальні.	2	2	-	-	-	-	(О 3), с 22...36
	Тема 2. Небезпеки життєдіяльності у сфері та побуті.	10	8	-	-	-	2	
4,5	1. Дію шуму і вібрації на організм людини	4	4	-	-	-	-	(О 3), с 121...124

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6,7	2. Хімічні та біологічні фактори безпеки	6	4	-	-	-	2	(O3) с. 142...150
	Тема 3. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	8	6	-	-	-	2	
8,9	1.Класифікація стихійних лих 2. Літосферні стихійні лиха	6	4	-	-	-	2	(O3) с. 162...171
10	3. Гідросферні, атмосферні стихійні лиха	2	2	-	-	-	-	(O3) с. 171...179
	Тема 4. Техногенні безпеки та їхні наслідки.	12	8	-	-	-	4	
11	1.Техногенні безпеки-класифікація 2. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки	4	2	-	-	-	2	(O3), с 180...183
12	3. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях	2	2	-	-	-	-	(O3), с 188 ...191
13,14	4. Вплив іонізаційного випромінювання. Наслідки аварії на ЧАЕС	6	4	-	-	-	2	(O3), с 183...186
	Тема 5. Соціально-політичні безпеки, їхні види та характеристики. Комбіновані безпеки.	12	10	-	-	-	2	
15	1. Конфлікт, війни, тероризм	2	2	-	-	-	-	(O 3), с 192...200
16,17	2. Соціальні безпеки: алкоголізм, тютюнокуріння	4	4	-	-	-	-	(O 3), с 204...209
18,19	3. Комбіновані безпеки, соціальні хвороби.	6	4	-	-	-	2	(O 3), с 209....234
	Тема 6. Надання першої долікарської допомоги потерпілому	6	6	-	-	-	-	
20	1.Перша долікарська допомога-комплекс простих термінових дій. 2. Аптечка швидкої допомоги.	2	2	-	-	-	-	(O 3), с 265....280

1	2	3	4	5	6	7	8	9
21,22	3. Допомога при отруєннях, ураження електричним струмом та блискавкою, переохолодження, відмороження	4	4	-	-	-	-	(О 3), с 281....287
	Тема 7. Правова основа організації БЖД .	4	4	-	-	-	-	
23	1. Законодавство щодо БЖД 2. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності	2	2	-	-	-	-	(О 3), с 292...307
24	3. Обов'язки громадян України	2	2	-	-	-	-	(О 3), с з 307...315
	Разом	60	48	-	-	-	12	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Класифікація джерел небезпек.
2. Система «Людина – життєве середовище».
3. Радіаційна безпека.
4. Загальна характеристика і класифікація хімічних речовин.
5. Класифікація стихійних лих, правила поведінки при повенях, землетрусах, ураганах та інших стихійних лихах.
6. Заходи захисту людей від шкідливих факторів пожежі.
7. Антропогенні чинники виникнення несприятливих екологічних ситуацій, наслідки аварії на ЧАЕС.
8. Соціальна небезпека: алкоголізм, алкоголь, тютюнокуріння та їх шкідливі наслідки.
9. Розслідування та облік нещасних випадків, профілактика травматизму
10. Основні причини пожеж, поняття про пожежу, класифікація пожеж
11. Загальні поняття про до медичну допомогу.
12. Види травм. Алгоритми надання домедичної допомоги
13. Перша допомога при кровотечах, при переломах кісток, при зупинці дихання та серцевої діяльності
14. Допомога при отруєннях, при ураженні електричним струмом та блискавкою.

6. ТЕХНОЛОГІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, нотування, тезування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та
- комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо);
- самостійна робота (розв'язання завдань);
- індивідуальна робота.

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- командні проекти;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та прикладних досліджень;
- захист практичних робіт;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1 Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач самостійно розв'язує типові задачі різними способами, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні закони та принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач самостійно розв'язує типові завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно скласти оброти метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату
«Задовільно»	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізняти основні поняття, виконувати найпростіші облікові записи. Здобувач може використовувати законодавчі положення, але не може самостійно виконати облікову роботу і зробити висновки

7.2 Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
64-73	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації:

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2020. –
2. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, "Каравела", 2022. – 342 с.
3. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2015. – 304 с.
4. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2018.- 301 с.

Допоміжні джерела інформації

1. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять ”.
2. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
3. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
4. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.
5. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
6. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
7. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.
8. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
9. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.
10. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон

України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.

11. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
12. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.
13. Павленко А. Р. Компьютер и здоровье. Решение проблемы. 3-е изд., перераб. и доп. – К.: "Основа", 2018. – 152 с.
14. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. – Суми: Університет. книга, 2018. – 301 с.
15. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування. Підручник для студентів. – К.: "Здоров'я", 2020. – 335 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України
<http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>,
www.osvita.com.
5. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
<http://www.mns.gov.ua/>.
6. Рада національної безпеки і оборони України
<http://www.rainbow.gov.ua/>.
7. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
8. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
9. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства
<http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
10. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України
<http://www.erring.ukrtel.net/index.htm>.

11. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
12. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
13. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Україна будівельна: будівельні компанії України, будівельні стандарти: ДБН ГОСТ ДСТУ»

9. ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії